

Јено Кока је био нежан деда и вредан отац, и кренуо је на своју ноћну смену у једној хемијској централі, када су га убили метком у главу на вратима његове куће. За његове убице није био ништа друго до Циганин [\[1\]](#), и то је изгледа за њих био довољан разлога за убиство.

Предрасуде према Ромима (опште познати као Цигани, и већ одавно једна од најугњетаванијих мањинских група Европе) покренуле су талас насиља. У току последње године, најмање седам Цигана је убијено у Мађарској, а било је близу 30 атентата Молотовљевим коктелима на куће Цигана, често праћених рафалним пуцњима.

Али, полиција је своју пажњу концентрисала на три смртоносна напада који су се догодили од прошлог новембра, а који изгледају повезани. Власти мисле да напади могу бити дело полицијских агената или војних лица, заснивајући то на тајанствености и прецизности којом су убили своје жртве.

Осим смрти Коке (стар 54 године), ту су још убиства једног Циганина и једне Циганке, на које су пуцали пошто су запалили њихову кућу прошлог новембра у Nagycsescs, на сат вожње од Tiszaloka, на североистоку Мађарске. У фебруару ове године, у Tatarszentgyorgy, малом селу на југу Будимпеште, пуцњима су убили Циганина и његовог сина од четири године када су покушали да побегну из своје куће коју је неко запалио. Јозеф Бенеш, шеф националне полиција Мађарске, у интервјуу од 24. априла у листу Nepszabadsag, твди да су починиоци злочина група од четворо или више људи од око 40-так година, и убијају "исувише сигурном руком". Војна контраобавештајна служба учествује у истрази, како је обавестио мађарски радио, а Бенеш тврди да се међу сумњивима налазе бивши ратници из ратова на Балкану и мађарски припадници француске Легије странаца.

Стручњаци за питања повезана са Циганима, говоре о све агресивнијем окружењу

према Циганима у Мађарској и другим земљама у Централној и Источној Европи, којим доминирају партије екстремне деснице, чији лидери користе старе стереотипе о Циганима као о ситним деликвентима и паразитима социјалног система, и то у време економских и политичких превирања. Како расте незапосленост, власти и сручњаци за теме о Циганима, плаше се да ће се овакви напади појачати. “Треба се сетити да холокауст није почео у гасној комори”, говори Лајош Корош, државни секретар у Министарству за рад и социјална питања.

У Чешкој републици, где су се демонстранти крајње деснице сукобили са полицијом када су хтели да промарширају кроз циганске квартове, једна девојчица и њен отац су претрпели тешке опекотине пошто су нападачи бацили запаљиву бомбу на њихову кућу у месту Витков, прошлог априла. У Словачкој су недавно снимљени неки полицајци како злостављају шесторицу дечака Цигана које су ухапсили, приморавајући да се скину до гола, да се туку и да се међусобно љубе. Али, насиље нигде није достигло такав ниво као у Мађарској, због чега су се страх и немир усталили међу циганским становништвом од приближно 600 хиљада људи.

Viktorija Mohacsi, Циганка и члан Европског парламента, тврди да је полиција, која и даље одбија да експлицитно помене расу као мотив за ове случајеве, каснила да призна пораст насиља против ове заједнице. “У почетку су у рекли да су то Цигани који се убијају међу собом”, указује Mohacsi. “У последњих пет година, појачали су се напади на Цигане у многим деловим Источне Европе, и нови екстремисти су користили питање Цигана на начин како се то пре нису усуђивали да чини, или то није била вест”, објашњава Мајкл Стјуарт, координатор Мреже за истраживања о Циганима у читавој Европи.

Партија екстремне деснице Jobbik, користила је ову тему коју њене вође називају “цигански злочин” да би се попели на скали популарности и постигли 5% гласова што би им омогућило да 2010. уђу у парламент. Њени противници оптужују Мађарску гарду, паравојну групу повезану са партијом, да организује маршове и јавне скупове да би подгрејали негативна осећања према Циганима и застрашили циганско становништво.

“Сво циганско становништво живи у страху”, тврди Чаба Чорба (48 година), чији су син Роберт (27 година) и унук, са истим именом, прошлог фебруара убијени рафалом из пушке нешто иза поноћи. Сахранили су их заједно у истом сандуку. “Ово нам је показало да није важно да ли смо добри или лоши људи”, каже Агнес Кока (32 године), нећака Коке: “Једино важно је то што смо Цигани.”

(Превод из New York Times-а, секција за El Pais: Бранислав Ђорђевић)

---

[1] Примедба преводиоца: У преводу текста задржано је име Циганин, не само зато што тако стоји у оригиналу, већ такође и зато што се у Шпанији ова мањина (мањина, јер по шпанском закону само су Шпанци народ), једино тако и зове. И по шпанском правопису, пише се малим словом, као и народи уопште (шпанци, енглези, руси, итд). Осим тога, у Шпанији ни један Циганин се не одређује другачије него као Циганин (орг. gitano), и сви они, од онога који скупља стари папир или гвожђе, до оних светски познатих уметника (као што су гитариста Пако де Лусиа или Хоакин Кортес, са којима сам имао част да разговарам), са поносом себе називају Циганима.